Регионално проучване „Употреба на психоактивни вещества”

РЗИ- РУСЕ

2024 Г.

ОБЕКТ НА ДИАГНОСТИКАТА

- През месец ноември 2023 г. бяха раздадени анонимни анкетни карти на 5421 ученици (4292 през 2022 г.) на възраст 11-17 години от 48 (46 през 2022 г.) училища в област Русе и 4592 родители на учениците, участващи в проучването (3138 през 2022 г.).

- Обект на диагностиката са ученици от 5 до 11 клас от училища в област Русе.

Обхват и психологическа характеристика на анкетираните

5 клас – 824/622 ученици (15,27%);
6 клас – 723/674 ученици (13,33%);
7 клас – 762/730 ученици (14,05%);
8 клас – 850/602 ученици (15,68%);
9 клас – 820/567 ученици (15,12%);
10 клас – 751/559 ученици (13,85%);
11 клас – 698/538 ученици (12,87%);

1. Чували ли сте или не сте чували за Ваши връстници, които употребяват наркотици?

- 42,33% - да;
- 57,66% - не;

- 5-7 клас „да“ – 29,33%;
- 8-11 клас „да“ – 57,48%;

2. А чували ли сте или не сте чували за хора, които предлагат наркотици на Ваши познати?

- 38,18% - „да“;

От кого?

- 16,21% - ученици;
- 10,24% - вече не учат;
- 11,72% - непознати;

Обезпокоителен е фактът, че данните от предходното проучване се потвърждават и половината от учениците 8-11 клас (49,8%) знаят за лица, които продават или предлагат да доставят незаконни субстанции. През изминалата година процентът при учениците в 11 клас е бил 59,89%.

3. Били ли сте или не сте били свидетел на инцидент с Ваш връстник след употреба на наркотици?

- 14.19% отговарят „да, бил съм свидетел“;

- 5-7 клас – 7,61%;
- 8-11 клас – 19,6%;

4. Можете ли да кажете, че сте информиран/информирана какво е въздействието на новите синтетични наркотици /дизайнерски дроги?

- „Достатъчно информиран/а съм – 39,01%;
- „Не съм достатъчно информиран/а“ – 39,3%
- „Не мога да преценя“ – 21,67%;

5. Употребявали ли сте райски газ?

- „Да, употребявал/с съм“ – 11,55%;

- 5 – 7 клас – 3,95%;
- 8 – 11 клас – 17,05% или 532 ученици;

7. Употребявали ли сте някога през живота си наркотични вещества? Посочете веществото или веществата?

Отговор „да” дават 8,04% (7,36%. през 2022 г.);

Най-често използваното ПАВ, за което споделят 226 ученици, е марихуана или 4,16% от всички участници.

6. През последните 12 месеца употребявали ли сте ***редовно*** наркотични вещества?

Отговор „да" дават 8% (5,94%. през 2022 г.);

147 ученици споделят, че използват марихуана редовно 2,71% от всички участници.

Забелязва се, че броят на редовно употребяващите и броят на признаващите еднократна или епизодична употреба е приблизително равен. Този факт се дължи на разнообразните отговори в графа „други", в която учениците са посочвали често медикаменти, хранителни добавки, стероиди или райски газ, които не са дефинирани като наркотични вещества.

8. Бихте ли споделили на Вашите родители за проблем с наркотиците?

- „Да, бих споделил/а“ 49,19%;
- „По- скоро да“ – 13,55%;
- „По-скоро не“ – 7,52%;
- „Не, не бих“ – 13,5%;
- „Не мога да преценя“ – 16,22%;

9. До кое или кои от следните, според Вас лично, води употребата на наркотици?

- 28,38% от всички отговарящи казват, че свързват употребата на ПАВ с агресивни прояви;
- 27,75% депресия и други негативни емоционални състояния;
- 22,63% - разсеяност и липса на концентрация“;
- 21,73% забавление и предизвиква изблици на веселие и смях;

10. Знаете ли, къде можете да потърсите помощ, ако имате проблем с наркотиците?

- „Да“ – 52,44%;
- „Не“ – 29,21%;
- „Не мога да преценя“ – 18,33%;

ИЗВОДИ

- Основният извод и от двете проучвания може да се изведе от наблюдението, че голям процент от учениците от 5 до 11 клас не смятат темата за наркотичните вещества за чужда. Каналите им за информация са различни, но в повечето случаи прави впечатление твърдението, че имат преки наблюдения върху случващите се процеси. Процентът на признаващите, че са употребявали някога остава устойчив и тази година. Що се отнася до употребата на марихуана той е 4,16%, като при предходното проучване същия отговор са дали 5,23%.
- Опитвалите забранени субстанцции ученици са 8,04%. В предходното проучване - 7,36%, като по-голямата част 4,16% от тях са експериментирали с марихуана. Към отговор „други“ учениците категоризират „райски газ“ като наркотично вещество, което води до заключението за причините, поради които се употребява този вид фармацефтичен продукт. Броят на учениците 8-11 клас, употребявали „райски газ“ е 17,05%.

- Превенцията се оказва изключително необходима стъпка в овладяването на процесите, които се развиват при подрастващите и тук идва и важността на начините за информиране и споделяне на информация, свързана с вредата от употребата на ПАВ. Само 39,01% от учениците се чувстват достатъчно информирани по отношение на рисковете при употреба на наркотици. Анализирайки отговорите на въпроса „Бихте ли споделили на Вашите родители за проблем с наркотиците“, виждаме, че 62,74% от участниците са категорични или поне склонни да се обърнат към член от семейството си в случай на нужда. Отговорите на този въпрос ни дават насока за очевидната необходимост да виждаме ролята на родителя като заемаща по ясна позиция по отношение на употребата на ПАВ.
- По отношение на нагласите се наблюдава известна промяна в мнението на учениците във второто проучване. Доминиращите отговори от анкетата през 2022 г. бяха насочени към твърдението, че младите хора употребяват ПАВ от любопитство или за удоволствие. Във второто обаче, учениците свързват употребата на наркотици с по- скоро негативни изживявания и неприемливи поведенчески стратегии, което ни навява на мисълта, че по-голям брой от тях са наясно с промените в психиката и емоциите, особено на тази възраст.

- За съжаление само половината от участниците са наясно, че могат да получат помощ при нужда, което вади на преден план и необходимостта от постигане на по- добра информираност на обществото за програмите, които осигуряват подкрепа на наркозависимите и техните семейства.

Родители

Въпросникът за родители има за цел да насочи вниманието на родителите към някои от измененията в модела на поведение на младия човек, които биха могли да насочат родителя да обърне специално внимание или ако има възможност да окаже въздействие на случващото се в живота на своето дете.

В повечето случаи въпросникът за родители не може да покаже със сигурност дали детето злоупотребява с подобни субстанции, но може да насочи към показателите, за които е необходимо родителите да са внимателни в поведението на подрастващите.

- При обработката на данните от втория модул - въпросници за родители прави впеатление, че във второто проучване родителите, които подозират, че децата им биха могли да са употребявали наркотични вещества са 3,47%, а подозрения, че употребяват „райски газ" имат 4,36%. В първото проучване дялът им е бил 0,76%. Никак не е малък и делът на децата, споделили, че са им били предлагани наркотици – 7,84%.
- Обнадеждаващ е резуллтатът на въпроса за споделянето като 59,65% са на мнение, че детето им ще се обърне към тях в случай на проблем, свързан с наркотици.
- Никак не е малък и делът на децата, споделили, че са им били предлагани наркотици – 7,84%.
- Радостен е резултатът от отговорите на последният въпрос. 62,37% заявяват че имат желание да се включат в инициативи, насочени към превенцията на употребата на наркотици.

- Когато говорим за новите видове ПАВ, оказва се, че 59,7% от родителите са запознати с въздействието им.
- 27,06% знаят за проблемно поведение на връстници на децата им;
- 59,65% смятат, че детето им ще се обърне към тях в случай на нужда;
- 4,36% от родителите знаят, че децата им са употребявали райски газ;
- 3,22% имат подозрение, че децата им употребяват наркотици;
- 7,84% от родителите споделят, че на децата им са предлагани наркотици;
- 59,28% знаят къде да намерят помощ при необходимост;

62,37% от участниците са склонни да участват в дейности, свързани с „Инициативата“.

- При обработката на данните от втория модул - въпросници за родители прави впеатление, че за разлика от предходното проучване когато по-малко от 1% от родителите предполагаха или бяха сигурни, че децата им употребяват наркотични вещества, в настоящото проучване процентът им е 3,47.

Превенцията

Резултатите от проучването сочат към необходимост за целенасочено обогатяване на познанията на учениците по въпросите за вредните последствия не само за организма, но и за психиката, поведението и социалните контакти от злоупотреба с ПАВ, както и от развиване и изграждане на цялостна представа, морални ценности и познания за последствията от собственото поведение върху живота на другите, като основа на създаването на навици за здравословен начин на живот.

В борбата срещу употребата на ПАВ и вредите за живота и здравето на младите хора, превенцията е най-добрия метод. Училището си остава главното място за осъществяване и, тъй като там възможността за достигане до максимален брой ученици е най-голяма. Тази превенция може да се осъществи само с общите усилия на всички институции, работещи с деца, семейството, училището и обществото.

Дейности на РЗИ- Русе

РЗИ- Русе провежда целогодишно здравнообразователни инициативи и обучения. С цел предотвратяване на ранната употреба и злоупотреба с ПАВ и намаляване на рисковете за здравето на населението.

Поради повишеният обществен интерес по темата «Райски газ», РЗИ – Русе провежда информационна кампания по темата, както и издава и тиражира ЗОМ и плакат.